

A csöves jelenség

5. Tenni valamit — ha tudunk

Véglegesen és visszavonhatatlanul elfogytak a beköltözhető szigetek az Al-Dunán. A Blaha Lujza vagy a Dugonics tér nincs kívül a társadalmon. Nincs tehát hová kivonulni: tetszenek vagy sem a társadalmi játékszabályok; nem lehet elmenekülni előlük.

Van Szegeden tizenöt-húszéves korú fiatal, Rendszeresen csövezik közülük néhány száz. Egyébként húszon fölé a többség úgyis visszabotorkál a „konformizmusba”. Mégsem mehetünk el szó nélkül e jelenség mellett. Az nem megoldás, ha rendőr zavarja szét napról napra őket. Ezzel csak erősödik a „cső” hamis mítosza, a környezetükkel elégedetlen fiatalok — akik jóval többen vannak, mint a Dugonics téri lófrölök — elhiszi, hogy a csöves lét valódi alternatívát jelent a nem is minden elemében tisztázott, nem is tökéletesen működő társadalmi értékrend ellenében.

A valódi megoldás csak az lehet, ha megkísérreljük feltárni a társadalmi összefüggéseket, s ezek ismeretében megpróbálunk tenni valamit — ha tudunk. A társadalmi verseny nem önmagában rossz, még akkor sem, ha szükségszerűen teremt frusztrált, lemaradott rétegeket, hanem a gyakorlat torzulásai miatt.

Gyors változásra nem lehet számítani, hiszen aki sokat akar keresni, kényszerpályára kerül. Ha nem vállal pluszmunkát, családjára reális szükségleteit nem tudja kielégíteni. Ha vállal — s tíz-tizenkét órát dolgozik naponta —, törvénytelen elorsóvnak közösségi kapcsolatait, gyakran a családjától is elidegenedik. És egyik napról a másikra sem a gazdaság sem az iskola nem lépheti át a saját árnyékát.

Mind ezek távolítási feladatait jelentenek. Am kitűzhető közelebbi, az ifjúsági

szervezet által megvalósítandó célok is. Kérdés, kinek, kivel, miről, milyen keretek közt lehet — s egyáltalán lehet-e mindenkivel — kommunikálni e kérdésről.

Noha programja szerint minden fiatal fontos számunkra — a KISZ-nek reális esélye csak a csövesekhez kényszerűségből csapódó szimpatizánsok körében lehet. Tudatformáló munkánk mai színvonalán a lumpenekkel, az idősebbekkel sem igen tudunk mit kezdeni. Vannak, vegetálnak. Dolgoznak néha, valamennyit. Túl magas igényeik nincsenek, lehetőségeiket behatárolja a szociálpolitika adott állapota és a bűnöző szűke felkészültsége.

Azokkal, akik elvből utasítják el a munkát, de hajlandók cserében fogyasztásukat is korlátozni, lehet ugyan vitája a KISZ-nek, ám ettől naivitás lenne látványos eredményeket várni. A csöves életforma sem mentes a fogyasztás mételetől; pénzbe kerül a börtöndrág, az alkohol, a kábítószer. Aki vállal valamilyen munkát, aki nem a társadalmi kárát él máshogyan, mint a többség, azt békén kell hagyni. De család ideológiája ez: egyszerűen, mert élelemre, egészségügyi ellátásra mindenkinek szüksége van, s ennek fedezetét is meg kell termelni. Másrészt — s személyiségbomlasztó hatásán túl ez a kábítószer legnagyobb veszélye — meglehetősen drágán és csak illegális úton lehet megszerezni: gazdag és befolyásos szülők híján igen nehéz megállni a bűnözés felé vezető lejtőn a hobó-romantika tisztán.

Vannak azonban olyan fiatalok, akiket visszavonzhatunk és vissza is kellene szerezni az ifjúsági szövet-ségnek. Olyanok, akik amiatt kiabálódtak, mert úgy érzik, az iskolai és munkahelyi kollektívák között egyre kevesebb a valódi támaszt nyújtó emberj közös.

Azt tapasztalják, egyre nehezebb olyan, az önmegvalósítás lehetőségét is tartalmazó munkához jutni, amelyekért értelme van a velük járó kötelezettségeket is vállalni. Ugy velük, abban, hogy ez így alakul, a KISZ tehetetlenségének is szerepe van.

„Felháborodást vagy éppen cinizmust szül, ha a mindenki által jónak tartott változtatások útjába kevesek személyes érdekei állnak, ha korruptióval, protekcióval, elvtelen összefonódásokkal találkozunk...”

A KISZ Központi Bizottság kongresszusi levele székelyesen fogalmaz. Am e sorokat éppen azok olvasóinak bizalmatlanul, akik már megpróbálták a saját környezetükben harcba szállni ezek ellen a jelenségek ellen, magukra maradtak, s sebeket kaptak ugyan, de eredményt nem értek el. Félt, hogy ha a kongresszusi levél gondolatait nem követik tettek, a levél korrekció ösztönösége egy ponton hasonlóvá válik a CPG harcias szövegéhez: egyformán hatástalanok lesznek az elvtelenség konkrét megnyilvánulásai és személy szerinti gyakorlói ellen. Ehhez pedig már csak egy csöpp demagógia kell, hogy sokakban az a vélemény alakuljon ki, a KISZ vezetői is a könnyebb ellenállás útját választják, s hatékony érdekérvényesítést helyett a saját karrierjüket építik.

E bizalmat értették, nem túl széles, de értékes réteget, ezeket az alapvetően jószándékú, jobbítani akaró, romantikus, de megalkuvás nélküli ifjú világ megváltoztatásáért a KISZ a különböző szekták, obskurus 'közösségek, az állampolgárság vonzásától, ha megkísérli megérteni gondolataikat, ha programot tud adni számukra, ha az ifjúság érdekképviseleti szerveként a gyakorlatban is tudja bizonyítani érveit igazát, érvényt tud szerezni elveinek.

Tanács István

Befejeződött a komszomolisták látogatása

Ma, pénteken elutazik Szegedről az Iván Kopanszkij vezetett Komszomol-delegáció. Az odesszai testvér szervezet képviselői tegnap, csütörtökön látogatást tettek a KISZ-vezetőképző központban, találkoztak a hallgatókkal.

Délután városnézés majd a megyei KISZ-bizottságon egy zárómegbeszélés volt a programjuk. A delegáció tagjai ma, pénteken, a reggeli órákban indulnak Budapestre, ahol megtekintik az Ország-házat.

A megyei KISZ-bizottság ülése

A KISZ Csongrád megyei bizottsága tegnap, csütörtökön ülést tartott. A testület a többi között — a káderutánpótlás és káderképzés kérdéseivel is foglalkozott.

Az 1982–83-as tanévtől:

Ötnapos munkahét az iskolákban

Ötnapos lesz a munkahét az 1982/83-as tanévtől az ország iskoláiban. A tanítás új rendjének kialakítását ezekben a napokban kezdik meg a Művelődési Minisztérium közoktatási főosztályán.

Amint elmondták: az Országos Pedagógiai Intézet, a tanácsok művelődésügyi osztályainak munkatársaival, pedagógusokkal és más szakemberekkel együtt vizsgálják: miként lehetne a jelenleg tanítással töltött szombati órákat pótolni, mert ismeretes, az általános iskolák diákjainak 1979. óta csak minden második szombaton van oktatás, a középiskolákban pedig hasonló célból ki-
sérletek folytatók. A tananyagot nem csökkenthetik, hiszen ezt nem is olyan régen a nevelés-oktatás új tanterve szerint dolgozták ki, fokozatosan vezetik be az általános és a középfokú iskolákban. Más módon kell tehát pótolni a kieső, iskola-

típustól függően évi 15–30 napot. Felvetődött a gondolat, hogy korábban kezdik, vagy később fejezik be a tanévet, esetleg a szüneteket rövidítik. Ez a megoldás azonban érzékenyen érintené a tanulókat, a szülőket és a pedagógusokat is. Szóba jött az egész napos tanítás, vagyis az, hogy néhány órát délután is tanítanak.
A döntés előtt sokféle körülményt, igényt és követelményt kell figyelembe venni — hangsúlyozták a minisztériumban. A többi között azt, hogy az általános iskolákban a következő tanévben még nagyobb szükség lesz a kétfélekézes oktatásra, mivel a jelenleginél több lesz a tanulók száma. Bármiként pótolják azonban a hatodik tanítási napot, az új munkarendnek összhangban kell jennie az oktatás távlati fejlesztési tervével.
(MTI)

Öten-hatan összehajolnak

Eljött hozzám egyszer két fiatal. Mondtam nekik, kedveskéim, csináljanak valami olyan helyet, ahova én is elmenetlek. És tessék, megvan. Ha csak egyetlen napon nem jöhettek valami miatt, egészen rosszul érzem magam. De a többiek is, higgye el. Mindannyian itt toporgunk már két órák, és úgy elröppen az idő, nehezen kászálódunk harkor. Már menni kell? Maradnánk, bár belátjuk, a fiataloknak is kell a hely. Zelennek itt esténeket.

— Megírja az újságba? Ezt a verset nem lehetne beletenni? Az egyik klubtag írta, dallamot is találtak hozzá. Szombaton énekeljük, mert akkor jönnek a vendégek. A művelődési házakból a nyugdíjasklubok tagjai.

— Azon is gondolkodtunk, nem kellene összeadni valamennyit a tüzelőre? Mindig olyan jó meleg van, és ahogy hallom, nem sok a pénz a művelődési házakban. S mi mindenre kell azt elosztani!

Egy más szavát alig győzik kivágni. Mintha szeszestendős némaság után möhön köstölgetnék a beszéd ízeit. Egy-egy asztal körül öt-hatan összehajolnak, a távolabb ülőknek bólogtatnak, molyognak. Néhányan ott-honosan járnak-kelnek, egyik társaságtól a másikig. „Mi újság, mit főzött ma, Katóka, nem láttam a fürdőben, csak nincs valami baj?”

A hangulat: családi. Miért? Mitől? Alig néhány hónapja ismerik egymást. Tavaly őszszel hirdette meg a Bartók művelődési központ, hogy a pincehelyiségekben szeretettel várja a környéken lakó idősebb embereket. Tódultak. „Belvárosi klub.” Ezt a nevet kapta, jobb híján, az új-sütetű társaság. Színészek adtak másort az első alkalommal, azóta is volt már több „rendezvényük”, a cíterazenekar jött Algyórol, Szécsi József is a zenéről beszélt, üfifilmeket láttak, nyugdíjas színész, Bányász Ilona szavalt, karácsonyfát is állítottak. Tagsági igazol-

ványt kaptak — 95-en. Naponta rendszerint 50–60-an ülnek be a pincébe, s kettőtől hatig beszélgetnek, kártyáznak, olvasnak, énekelnek, ha úgy tartja kedvük, az asszonyok kézimunkáznak, recepteket cserélnek. A művelődési központ ide költöztette a folyóirat-olvasóját és a fonotékáját. Használják.

Tátray Barnáné, a ház folyóirat-olvasójában dolgozott, most ezt a klubot vezeti. Főnt gépe az irodában, a szobai találkozóra fogalmazza a köszöntőjét.

Iparosemberek, kismesterek voltak, akik ide járnak. Kártyos, műbútorasztalos, pallér van köztük. Ertelmiségiek, pedagógusok is jönnek, a nyugdíjából nem futja a lapokra, itt olvasnak. A férfiak csöndesek, kártyáznak, az asszonyok jó kedélyűek, hangosan kacagók. Házaspárok is akadnak, de a legtöbben magányosok. Bármikérek, igyekszünk teljesíteni. Szerettem is, becsülöm is ezért a fiatalokat, a művelődési ház vezetőjét, meg a munkatársait. Hogy gondjuk van az öregekre. De azt magam sem hittem, hogy ekkora örömet szerezhetünk ennyi embernek, egyszerűen csak azzal, hogy idevárjuk őket.

Engem Landisz Pálné-nak hívnak, rokkantnyugdíjas vagyok, a férjemmel jövők mindennap Megjé-tem először. Eljöttünk a megnyitóra, tetszett minden. Másnap meccs volt a tévében, az uram csak ült, Mindjárt két óra, hát nem indulunk? — gondoltam magamban, és egészen kétségbeestem. Ha ő nem akar járni, akkor illik nekem is otthon maradni, lecenélni, unatkozni tovább. Ami munkán van kettőnkre, délelőntönként elvizek. Egyszer aztán fölállt, azt mondja: hát nem megyünk a klubba? Talán neheztelen a lányomé, hogy nem vállaltam el a gyereket. Nehéz életem volt, sok szenvedéssel, most szeretnék én is élni keveset...

Még nyaralni sem voltam, soha, sehol. Huszonhét évet húztam le a konzervgyárban, azelőtt is nehéz munkát végeztem, hentes voltam — bólint, szinte minden szó után Szabó Ferenc, mintha nyomatékot kívánna a mondanivalója. — Szegé-

nyen kerültünk össze a feleségemmel, apránként szedeggettünk össze mindent, valami folyton hiányzott. Hogy már megnyugodhattunk volna — itt hagyott a fiam filmrendező, most telt le a két éve a főiskola után, végre forgathat. Hogyan kívánhatnám, hogy itt pesztrájon? Ezek az asszonyok befogadtak, a bánatom múlik közöttük.

— A Ferenc bizony igen el volt keseredve, mikor megismerkedtünk. Vigasztaltuk. En sem éreztem valami fényesen magamat azelőtt. Naphosszat az ablakban ültem, hova mehettem volna egyedül? Beteg voltam a múltkor, hát nem eljött hozzám ez az aranyos? Meg is gyógyultam rögtön. Csizsár Jánosné és Szekercs Mihalyné egymás mellett ülnek, móta a klub megnyílt. Sose látták egymást azelőtt.
Papp Zoltánné beavat a titkaikba:

— A szemüveges, ott jobbra, dalárdista volt, jó hangú, jó kedélyű ember, a férfiak közül legjobban őt kedveljük. A jó kiállítás, ősz bajuszos világot járt, jó modorú férfi. Itt ismerkedtek össze azzal a hölgyvel, akivel kártyázik. Azt mondják, főz rá az asszony, jól megvannak, de persze házasságról még nem volt szó. Az anyóka, aki olvas a sarokban, öt éve naponta megjelenik a folyóirat-olvasóban, Tátrayné Györgyikéné. Nagyon hall, csak a szájmozgásunkról olvassa le, amit mondvánk. Az a hangos ember kőműves volt, a klinikák építésén dolgozott valamikor, azt meséli. Meg hogy futóbajnok korában valami Magdika szép szeméért ért célba, mindig elsőnek...

Mennyit hiányoljuk mostanában a „valódi közösségeket”? De hát mi is az a közösség? Bizonyára olyan emberek, akikben van valami közös. Mondjuk: az életkoruk. S hányszor hiányoltuk Szegeden a „nyitott házakat”, a közösségi kulturális divatos helyszíneket? Mondogattuk, hogy a megélt művelődési házak a korszerűtlen épületek miatt nem válhatnak ilyenekké. A Bartók pincéje immár „nyitott”, a közművelődési színházunkat teljes értelmében. És közösség alakult benne.

Sulyok Erzsébet

Sikerese mezőgazdasági összeírás

A statisztikai információk nélkülözhetetlenek a mezőgazdasági kistermelés fejlesztési terveihez — ebből kiindulva 1980 elején másfél millió mezőgazdasági kistermelőre, továbbá a nagyüzemekre is kiterjedő statisztikai összeírás kezdődött az országban. A kérdések a kistermelők földterületére, január 1-i állatállományára és fontosabb gépeire vonatkoztak.

A Központi Statisztikai Hivatal illetékesei az MTI munkatársának elmondták, hogy az összeírás a tervezett határidő — január 15. — előtt mindenütt befejeződött. A tapasztalatok általában kedvezőek voltak; a lakosság túlnyomó többsége megértette, hogy az adatgyűjtés információi — amelyeket csak statisztikai célokra lehet felhasználni — a kistermelők személyes javát is szolgálják. Bizalommal fogadták a KSH által alkalmazott 12 000 számlálóbiztos közül a hozzájuk bétérőket. A számlálóbiztosok — köztük nagy számban tanácsi dolgozók, mezőgazdasági üzemi szakemberek — jól és odaadón dolgoztak, különösen nehéz munkát végeztek a távoli tanyák felkeresése során. Elismerés illeti azokat a tanácsai és más helyi szervek vezetőit is, akik változatos és ötletes módszerekkel segítették az összeírás sikerét.
A Központi Statisztikai Hivatal megyei igazgatósa-

gának szervezésével, szakmai irányításával végzett összeírás nagy mennyiségű anyagát már összegyűjtötték, jelenleg az adatok rendezése, és ellenőrzése folyik. Elsőként az állattartás főbb adatait dolgozzák fel. (Az állatállomány kulcsfontosságú összesített adatai már néhány héten belül ismertté válnak.)

A teljes körű összeírás ki-egészítéseként, a szokásos negyedévi reprezentatív állatszámlelések alkalmával a kistermelők növénytermelési és állattenyésztési tevékenységére vonatkozóan is gyűjtö-tenek információkat. Ezek az adatfelvételek azonban a kistermelők 4 százalékára terjednek ki, mintegy 70–80 ezer családot (háztartást) érintenek.

Építőipari szakmunkások cseréje

Két hónapon át Tatabányán dolgoztak a Fejér megyei Állami Építőipari Vállalat kőművesei. A bányász kertvárosban és a Madách-kertről új lakótelepen segítettek a Komárom megyei Állami Építőipari Vállalatnak azzal, hogy több mint 200 lakásban elvégezték a különböző befejező jellegű kőművesmunkát. A Fejér megyei építők tulajdonképpen a Komárom megyeiek segítségét viszonozták, akik nemrégiben Székesfehérváron dolgoztak: egy házigyári lakótömbben hőközpontot szereltek, kiépítették az új lakásokban a víz-, a csatorna- és a villanyvezetéseket.

A két vállalat olyan szakmunkásokat adott kölcsön egymásnak, akiknek mun-

káját ideiglenesen nélkülözni tudták. Ugyanakkor a másik vállalatnál ezek a munkások hiányt pótoltak, enyhítették a létszámgondokot. A vendégbrigádok mindkét városban közmegelegé-
desre dolgoztak, a munkaterület átvétele után szinte minden percre kihasználták, gyors és jó minőségű munkát végeztek.

Burgonyatermesztés

A Georgikon burgonyatermesztő Társaság az idén csaknem ezer hektáron termeli a magyar rózszát, a Keszthelyi Agrártudományi

Egyetem új fajtáját. A társaságban résztvevő nyolc termelőszövetkezet az idén szerződésekben 1125 hektáron termel burgonyát.